

DOBROVOLNÍCI NA SPORTOVNÍCH AKCÍCH JAKO AKTIVNÍ ÚČASTNÍCI NOVÝCH VÝZEV TRVALÉ UDRŽITELNOSTI

VOLUNTEERS AT SPORTS EVENTS AS ACTIVE PARTICIPANTS IN NEW SUSTAINABILITY CHALLENGES

TOMÁŠ MIROVSKÝ

Abstrakt: Příspěvek se věnuje zapojení dobrovolníků do organizace velkých sportovních akcí a jejich zapojení do nových výzev trvalé udržitelnosti, což je velmi diskutované téma při přípravě a následné organizaci velké sportovní akce.

Dobrovolníci jsou součástí velkých sportovních akcí a v mnoha případech jsou nejpočetnější skupinou organizačního týmu, co se týká počtu zapojených lidí. Proto jsou také velmi důležitou skupinou, kterou je možné do aktivit spojených s užitelností zapojit. A obvykle velmi nadšenou skupinou zapojených lidí, protože se akce účastní ve svém volném čase, bez nároku na honorář, ale s očekáváním získání nových zážitků, zkušeností, přátelství.

A právě potřeba znalosti motivace k účasti na akce a preference způsobů komunikace v době mezi přihlášením na akci a zahájením akce je pro organizátora důležitá pro správné nastavení programu pro dobrovolníky a také způsobů, jak s nimi být v kontaktu a udržet je součástí týmu před zahájením akce.

Výsledky zde prezentované vycházejí z výsledků dotazníkového šetření mezi dobrovolníky na Olympijských festivalech 2020 a 2022 a kterého se zúčastnilo 131 dobrovolnic a dobrovolníků, kteří se projektu aktivně zúčastnili.

Druhá část se týká konkrétních témat problematiky trvalé udržitelnosti, konkrétně dlouhodobé spolupráce s dobrovolníky, jejich zapojení do dlouhodobých aktivit i nad rámec projektu Olympijských festivalů, a také možnosti jejich dalšího vzdělávání v oblasti sportu, olympismus a environmentální výchovy.

Klíčová slova: dobrovolníci, velké sportovní akce, trvalá udržitelnost, volunteers4sport.cz

Abstract: This article focuses on the involvement of volunteers in the organisation of major sporting events and their involvement in the new challenges of sustainability, a much discussed topic in the preparation and subsequent organisation of a major sporting event.

Volunteers are part of large sporting events and in many cases are the largest group of the organizing team in terms of the number of people involved. Therefore, they are also a very important group to involve in usability activities. And usually a very enthusiastic group of people

involved, because they participate in the event in their own time, without payment, but with the expectation of gaining new experiences, experiences, friendships.

And it is the need to know the motivation to participate in the event and the preference of communication methods between the time of signing up for the event and the start of the event that is important for the organizer to set up the right program for the volunteers and also ways to keep in touch with them and keep them part of the team before the event starts.

The results presented here are based on the results of a questionnaire survey of volunteers at the 2020 and 2022 Olympic Festivals, which was completed by 131 volunteers who actively participated in the project.

The second part covers specific topics of sustainability issues, namely the long-term cooperation with volunteers, their involvement in long-term activities beyond the Olympic Festivals project, and the possibility of their further training in sport, Olympism and environmental education.

Keywords: *Volunteers, large sporting events, ensuring sustainability*

ÚVOD

„Udržitelnost je tématem, které se čím dál silněji začíná objevovat ve všech oblastech sportu. Mezinárodní olympijský výbor ji přijal za jeden z pilířů své činnosti v roce 2014 při tvorbě Agendy 2020 s cílem posílit olympijské hnutí a jeho vliv a dopad na společnost. Stejně tak se o ni opírá i při jejím pokračování s výhledem do tohoto desetiletí. Udržitelnost má mnoho podob. Velmi silně ve sportu – v zimních i letních odvětvích – pociťujeme změny klimatu. Proto se MOV zavazuje například ke snižování emisí skleníkových plynů a vyzývá všechny sportovní organizace, aby jej následovaly. Ekologická udržitelnost se prolíná i do organizování olympijských her a týká se to i těch nadcházejících v Pekingu 2022, které budou využívat obnovitelné zdroje energie či speciální technologie chlazení. Ekologická zodpovědnost však tvoří pouze jednu součást. (...) Trvale udržitelný rozvoj je mladý pojem – vznikl teprve v roce 1987. Ale navazuje na mnohem starší, základní olympijské hodnoty zakotvené v Olympijské chartě – tedy respekt či fair play. Proto je udržitelnost zároveň způsobem, jak k olympijským myšlenkám přitáhnout i současné generace.

A také cestou, jak se stát ještě lepším partnerem pro naše členy, další sportovní organizace, sportovce, trenéry a členy jejich týmů, fanoušky i celou společnost. A jak následně upozorňovat u všech těchto skupin na důležitost udržitelnosti ve sportu.“⁴

„V sociologii panuje shoda na definičních znacích mega-eventů. Jde o rozsáhlé společenské akce s mezinárodním dosahem, se signifikantním dopadem na hostitelská města, regiony či státy a se značnou mediální pozorností. Tyto eventy rovněž představují diskontinuitu, jsou jedinečné a konají se jednou za určitý čas. Mega-eventy jsou chápány jako jeden z projevů modernity. Zároveň ale mohou poskytovat pocity jistoty a řádu a vytvářet různé formy kolektivních identit. Sociologie rovněž věnuje značnou pozornost kontroverzím kolem organizace mega-eventů. Jde zejména o finanční kontroverze, kreativní destrukci a politizaci.“⁵

Z organizačního hlediska „mega – sport event“ většinou označujeme sportovní akce, které jsou vícedenní a jsou buď v daném sportu unikátní, jako např. mistrovství světa nebo mistrovství některého z kontinentů, nebo

⁴ *Strategie udržitelnosti 2030*. Praha: Český olympijský výbor, 2022.

⁵ Veselský, M. (2021). *Mega-eventy a sociologie*.

Definice, kontroverze a metodologicko-teoretické problémy. Tělesná kultura, 44(1), 9-17.
doi: 10.5507/tk.2021.006

jsou multisportovní, jako třeba Olympijské hry. To jsou akce, které jsou určené elitním sportovcům, a obvykle se jich účastní velké množství diváků.

Mezi velké sportovní akce můžeme počítat i takové, kterých se aktivně neúčastní elitní sportovci, ale jsou určené aktivním účastníkům, kteří sami sportují. Mnohdy jsou tyto sportovní akce doplňkem právě těch uvedených v první skupině.

Mezi podobné akce patří i Olympijské festivaly, které se pořádají od roku 2014 v České republice v době konání Olympijských her a přibližují sportování široké veřejnosti. Jedná se o multisportovní událost, která trvá 17 dnů a celý provoz zajišťuje široký organizační tým, jehož nedílnou součástí je několik stovek dobrovolníků, kteří pomáhají s organizací buď po celou dobu akce, nebo minimálně po dobu stanovenou organizátorem jako minimum pro zapojení do akce. U Olympijských festivalů se jedná obvykle o devět směn (dobrovolnická práce je rozdělena na dopolední a odpolední směnu), tedy vždy se jedná o několik dnů.

Dobrovolníci jsou součástí velkých sportovních akcí a v mnoha případech jsou nejpočetnější skupinou organizačního týmu, co se týká počtu zapojených lidí. Proto jsou také velmi důležitou skupinou, kterou je možné do aktivit spojených s užitelností zapojit.

První oslovení dobrovolníků k účasti na velké sportovní akci probíhá až jeden rok před plánovaným začátkem akce. Důvodem je skutečnost, že dobrovolníci si z důvodů potřeby několikadenního zapojení musí zorganizovat čas, někteří z nich si musí vzít i dovolenu.

Během doby od zahájení náboru dobrovolníků k zahájení samotné akce organizátor musí komunikovat s dobrovolníky, aby udržel jejich zájem o účast na akci. Není možné, aby vznikla situace, kdy během několika měsíců organizátor neinformoval dobrovolníky o novinkách a nebyl s nimi v průběžném

kontaktu. Pokud tak přesto učiní, musí počítat s tím, že mnoho přihlášených dobrovolníků svojí účast zruší, nebo zcela přestanou komunikovat.

Současným tématem při přípravě sportovních akcí je trvalá udržitelnost. Sport je považován za významný příspěvek k udržitelné budoucnosti. A právě velká skupina dobrovolných pracovníků může být skupinou, která tuto výzvu výrazně podpoří – jedná se o lidi, kteří přicházejí pomoci díky svému nadšení, ve svém volném čase, zdarma. Většinou se jedná o vstřícné lidi s otevřenou myslí, kteří se chtějí současně bavit a kteří jsou otevření novým myšlenkám.

„Problematika udržitelného rozvoje a dobrovolnictví jsou spolu úzce spojeny. Souvislost nacházíme společně se sociálním pilířem udržitelného rozvoje. Dobrovolníci tvoří nedílnou součást velkých sportovních událostí.“⁶

Jednou z oblastí trvale udržitelného rozvoje je také kvalitní vzdělávání a výzkum ve sportu a v ochraně životního prostředí. Dobrá znalost motivace k účasti, preference způsobů komunikace a také preferencí benefitů poskytovaných dobrovolníkům za účast je cestou k nastavení správného programu pro dobrovolníky. Na základě znalostí výše uvedených faktorů může organizátor dobrovolníky dobře zapojit do programů trvalé udržitelnosti.

Zkušenosti z Belgie, získané na základě realizovaného výzkumu publikovaného v roce 2022 ukazují, že stále menší část sportovních federací na této výzvě pracuje.

„Výsledky této studie ukazují, že 37 ze 141 zkoumaných federací projevují závazek vůči ES (ensuring sustainability) tím, že popisují konkrétní iniciativy nebo zahrnují ES do svých programů, vizí/poslání/hodnoty nebo cíle. To znamená, že zbývajících 104 federací je v rozšířené typologii environmentálních vln přiřazeny k vlně nula.“⁷

„V neposlední řadě je třeba vzít v úvahu

⁶LEVÁ, Zuzana. *Problematika udržitelného rozvoje ve sportu*. Praha, 2021. Diplomová práce. FTVS UK. Vedoucí práce Doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc.

⁷ Ine Hugaerts, Jeroen Scheerder, Géraldine Zeimers, Joris Corthouts, Chloé Van de Sype &

Thomas Könecke (2022): Are sport organisations environmentally sustainable? – A website analysis of sport federations in Belgium, *European Sport Management Quarterly*, DOI: 10.1080/16184742.2022.2093391

i společenský tlak jako hlavní faktor. Neziskové organizace se orientují na společenské potřeby, jsou ovlivňovány veřejnými záležitostmi a měnicími se veřejnými očekávání. Sledování sociálního poslání lze proto téměř považovat za součást jejich hlavní činnosti. Příkladem je vedoucí úloha SF při vytváření politiky sportu pro všechny v Evropě.⁸

Preferované způsoby komunikace dobrovolníků v Olympijských festivalech

Organizátor akce by měl znát, jaké způsoby komunikace dobrovolníci preferují, protože pak může lépe nastavit komunikaci akce a tím i způsoby a cesty oslovení dobrovolníků. S tím souvisí i potřeba znalostí motivů k účasti a případně i jaké benefity dobrovolníci očekávají.

Při výzkumu mezi dobrovolníky Olympijských festivalů v roce 2022 byli respondenti dotazováni také na způsoby komunikace mezi organizátorem a dobrovolníky jak před zahájením akce, tak během akce samotné.

Šetření proběhlo v roce 2022 a respondenty byly dobrovolníci, kteří se účastnili Olympijských festivalů 2020 v Praze a v Brně a 2022 v Brně a zúčastnilo se jej 131 respondentů.

Zde je třeba doplnit, že Olympijské festivaly

2020 se z důvodu pandemie nemoci Covid-19 konal v červenci a srpnu 2021, stejně jako Olympijské hry. Ale jak v případě Olympijských her, tak v případě Olympijských festivalů zůstalo označení „2020“.

Dobrovolníkům byly nabídnuty základní způsoby komunikace, které může organizátor využít. Základním nástrojem získání dat byl kombinovaný dotazník. V dotazníku byla použita pětibodová Likertova škála s možností výběru odpovědí: naprosto důležité / naprosto souhlasím, spíše důležité / spíše souhlasím, nevím, spíše nedůležité / spíše nesouhlasím, naprosto nedůležité / naprosto nesouhlasím.

Komunikace s dobrovolníky a jejich nábor pro Olympijské festivaly 2020 a v roce 2022 probíhal v letech 2021 a 2022 kratší dobu, než je to v projektu Olympijských festivalů (probíhají od roku 2014) obvyklé. Důvodem byla pandemie nemoci Covid-19 a měnicí se restriktce na velké sportovní akce a jejich průběžné změny. Obvykle je nábor dobrovolníků zahájen 10 – 12 měsíců před zahájením akce, v letech 2021 a 2022 se jednalo o dobu 6, resp. 4 měsíců a to ještě s možnou variantou, že akce nebudou z výše uvedeného důvodu povoleny a budou kdykoliv v tomto období zakázány.

Tab. 1 Preferované způsoby komunikace před zahájením Olympijských festivalů 2020 a 2022 podle dobrovolníků

2022	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
velmi důležité	10b	10f	10c	10a	10f	10e	10h	10d	10g	10j	10k
spíše důležité	94	78	64	49	52	45	27	17	19	18	8
neutrální	5	7	14	13	21	14	22	37	30	32	29
spíše nedůležité	2	3	7	6	8	11	11	17	23	17	22
velmi nedůležité	0	3	2	1	3	10	15	6	11	21	33
Součet	130	128	129	127	127	113	113	114	118	111	105
	4,654	4,438	4,233	4,165	4,047	3,814	3,451	3,368	3,237	3	2,438
	webové stránky	Instagram	pořkwoy se zájemci	e-mailing	on-line setkávání	setkání přihlášených dobrovolníků	Facebook skupina	moblní aplikace pro dobrovolnický tým	WhatsApp skupina	Twitter	Messenger

Zdroj: dotazníkové šetření autora

⁸ Ine Hugaerts, Jeroen Scheerder, Géraldine Zeimers, Joris Corthouts, Chloé Van de Sype & Thomas Könecke (2022): Are sport organisations environmentally sustainable? – A website analysis of sport federations in Belgium, European

Sport Management Quarterly, DOI: 10.1080/16184742.2022.2093391

Z výsledků výzkumu vyplývá, že dobrovolníci preferovali na dobu mezi přihlášením k akci a zahájením akce samotné především jednosměrnou komunikaci prostřednictvím elektronických médií. Mezi ně počítáme (s uvedením pořadí v seznamu všech způsobů komunikace):

1. Webové stránky
2. Instagram
4. E-mailing

Z těchto výsledků lze odvodit, že dobrovolníci očekávají informace od organizátora, aby byli informováni o akci. Pro organizátora je tedy důležité, aby prostřednictvím (především) výše uvedených informačních kanálů poskytoval takové informace, které udrží přihlášené dobrovolníky v kontaktu s akcí.

Z výsledků ale také vyplývá, že dobrovolníci se rádi setkávají, protože i různé formy setkání se umístily v pořadí preferencí na předních místech (ve sportovní terminologii) a považují je proto za důležité. U této skupiny se jedná o formu oboustranné komunikace a v preferencích dobrovolníků se objevuje jako důležitá jak osobní, tak virtuální forma. Mezi ně počítáme (s uvedením pořadí v seznamu všech způsobů komunikace):

3. Pohovory se zájemci
5. On-line setkávání
6. Setkání přihlášených dobrovolníků.

Až na dalších místech v pořadí důležitosti se objevily skupina na FB, WhatsApp skupina, Twitter a Messenger. Součástí dotazování byly i preference komunikace v průběhu sportovní akce, kde skupina na FB a WhatsApp skupina získaly podle dobrovolníků na důležitosti, preference způsobů komunikace během akce ale není součástí tohoto materiálu.

Samostatným možným způsobem komunikace je „mobilní aplikace pro dobrovolnický tým“, která se umístila na osmém z jedenácti míst. Tento způsob komunikace považujeme na základě zkušeností za velmi dobrý, bohužel tvorba speciální aplikace pro potřeby komunikace s dobrovolníky (tedy adresné

a obousměrné) je teprve v začátcích příprav a dobrovolníci si pravděpodobně nedokáží její využití správně představit.

Hlavní motivy účasti a preference benefitů ze strany dobrovolníků na Olympijských festivalech

Dalšími dvěma oblastmi, na které byli dobrovolníci dotazováni, byly motivy k účasti na Olympijském festivalu v pozicích dobrovolníků a také preference benefitů, které za svojí účast získají. Motivů k účasti vycházely z validované „Olympic Volunteer Motivation Scale (OVMS)“ a obsahovaly 26 možných motivů. Seznam benefitů byl vytvořen na základě předvýzkumu, který probíhal formou rozhovorů s koordinátory dobrovolníků na velkých sportovních akcích v ČR. Část benefitů je obsažena v jednotlivých motivech OVMS a znalost motivů a preference benefitů také pomůže nastavit správný obsah komunikace před akcí směrem od organizátora k dobrovolníkům. I v této části dotazníku byla použita pětibodová Likertova škála s možností výběru odpovědí: naprosto důležité / naprosto souhlasím, spíše důležité / spíše souhlasím, nevím, spíše nedůležité / spíše nesouhlasím, naprosto nedůležité / naprosto nesouhlasím.

Jednou z oblastí, o kterých může organizátor průběžně dobrovolníky informovat, jsou technické a organizační informace, které jsou pro dobrovolníky důležité, a které se ujasňují a zpřesňují podle toho, jak se blíží zahájení akce. Jedná se například o specifikace pozic, které budou dobrovolníci zajišťovat, představení dobrovolnické uniformy, představení zázemí, které budou mít dobrovolníci k dispozici, způsob stravování, představení týmu koordinátorů a dalších členů organizačního výboru apod.

Důležitou oblastí komunikace je také představení doprovodného programu pro dobrovolníky, je možné představit program, sportovce, kteří přijdou na akci a třeba souhlasí se setkáním s dobrovolníky apod. Tato oblast se dá nazvat zážitky, které si dobrovolník odnese z účasti na dané akci a které jsou pro dobrovolníky důležitým bonusem.

Tab. 2 Pět nejdůležitějších a pět nejméně důležitých motivů účasti na Olympijských festivalech 2020 a 2022 podle dobrovolníků

2022	1.	2.	3.	4.	5.		22.	23.	24.	25.	26.
velmi důležité	91	77	78	61	57		21	14	12	9	15
spíše důležité	29	43	40	55	52		34	34	24	24	16
neutrální	5	7	3	6	17		24	37	51	32	21
spíše nedůležité	3	2	8	6	4		25	19	22	25	12
velmi nedůležité	2	1	2	3	1		25	24	21	29	48
Součet	130	130	131	131	131		129	128	130	119	112
	4,569	4,485	4,405	4,26	4,221		3,008	2,961	2,877	2,655	2,446
	Získat vzpomínky, které mi vydrží celý život	Poznávat nové lidi a získávat nové přátele	Byt součástí olympijského dění	Zúčastnit se akce spojené s Olympiádou	Pomáhat ostatní a komunitě		Získat pracovní zkušenosti, které by mohly vést k zaměstnání	Cítit se vážený a respektovaný	Navázat pracovní kontakty	Závazek jako občan	Dobrovolnická tradice v mé rodině

Zdroj: dotazníkové šetření autora

Ve výše uvedené tabulce je uvedeno pět nejdůležitějších a pět nejméně důležitých motivů dobrovolníků k účasti z dotazníkového šetření. Z výsledků vyplývá, že dobrovolníci na Olympijských festivalech považují za velmi důležitou motivaci k účasti propojení akce s Olympijskými hrami, protože mezi pěti nejdůležitějšími motivy jsou dva, které se nebezprostředně týkají Olympiády.

Další tři motivy zastoupené v první pěti nejdůležitějších motivů jsou spojené s dobrovolnickou činností a účastí na akcích, zde konkrétně vztahených k velké sportovní akci.

Motiv, který se umístil na prvním místě jako nejdůležitější, tedy „získat vzpomínky, které mi vydrží celý život“ je pravděpodobně také ve spojení s velkou akcí a Olympijskými hrami, ale může se vztáhnout i na další aktivity, které může organizátor v přípravě programu pro dobrovolníky ovlivnit. Vzpomínky

mohou být i na volnočasový program, který organizátor připraví.

Mezi pěti motivy, které považují dobrovolníci za nejméně důležité pro svoji účast, se objevují dva, které se týkají pracovních zkušeností a pracovních kontaktů. Dobrovolníci se tedy Olympijských festivalů neúčastí z důvodů zlepšení uplatnitelnosti na trhu práce. Poslední dva motivy, tedy „závazek jako občan“ a „dobrovolnická tradice v mé rodině“ ukazují na to, že dobrovolníci v projektu nevnímají dobrovolnictví jako svojí občanskou povinnost a také ve většině nemají jako motiv pokračování v dobrovolnické tradici v rodině. Je ale možné, že účast na Olympijském festivalu dobrovolnickou tradici zahájí, protože na festivalu pravidelně pomáhají rodiče s dětmi nebo i celé rodiny.

Tab. 3 Preferované benefity za účast na Olympijských festivalech 2020 a 2022 podle dobrovolníků

2022	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
	8l	8k	8g	8c	8j	8n	8d	8m	8h	8b	8i	8f	8a	8e
velmi důležité	113	105	74	49	34	36	47	33	34	27	35	22	26	9
spíše důležité	16	20	35	50	62	52	36	41	33	48	35	39	42	28
neutrální	2	5	16	26	23	24	23	18	21	35	21	41	30	39
spíše nedůležité	0	1	3	4	7	8	10	9	10	15	17	12	24	23
velmi nedůležité	0	0	2	1	4	5	9	7	9	2	9	6	8	17
Součet	131	131	130	130	130	125	125	108	107	127	117	120	130	116
	4,847	4,748	4,354	4,092	3,885	3,848	3,816	3,778	3,682	3,654	3,598	3,492	3,415	2,905
	Zajištění stravování	Zajištění pitného režimu	Samostatné zázemí dobrovolníků	Dobrovolnické oblečení	Zajištění doprovodného programu	Závěrečná paříty pro dobrovolníky	Doprava v místě zdražba	Zprostředkování levnějšího ubytování	Ubytování zdražba	Dárek na památku	Zajištění dopravy na místo akce a zpět	Merchandising	Certifikát za účast	Finanční příspěvek

Zdroj: dotazníkové šetření autora

Výsledky šetření ukázaly, že dobrovolníci očekávají především zajištění kompletního zázemí pro svoji práci, tedy stravování včetně pitného režimu, svoje samostatné zázemí a také dobrovolnickou uniformu, která jim zůstává jako památka na jejich aktivní účast. Tyto čtyři motivy považují za nejdůležitější. Hned za nimi se umístily další dva, které se týkají doprovodného programu pro dobrovolníky včetně dobrovolnická party.

Z toho vyplývá, že organizátor by neměl podcenit u dlouhodobějších akcí tyto dva aspekty, které nemají s organizací akce samotné nic společného, ale jedná se o aktivity vytvořené speciálně pro dobrovolníky.

Na posledním místě se umístil „finanční příspěvek“, což odpovídá skutečnosti, že dobrovolníci na Olympijském festivalu pracují bez nároku na finanční odměnu, a tudíž to nepovažují za důležité. Tato absence finanční odměny je kompenzována dobrovolnickou uniformou, která je ale považována za důležitý motiv.

Trvalá udržitelnost

„Odvětví sportu, jako dynamické a neustále se vyvíjející prostředí, výrazně zasahuje do naší společnosti a je odpovědné, stejně jako jakékoliv jiné odvětví, za svou činnost. Proto je stěžejní problematiku udržitelného

rozvoje zkoumat, popisovat a následně koncepčně implementovat do praxe tak, aby se mohla i nadále vyvíjet a reagovat na aktuální potřeby společnosti a Země. Potenciál odvětví sportu můžeme nalézt například v edukaci společnosti a jednotlivců, v motivaci a podpoře ke zdravému pohybu a životnímu stylu, či nastínění kvalitní a propracované ukázky, jak se dají organizovat sportovní události efektivně, udržitelně a s ohledem na okolní prostředí. Problematika udržitelného rozvoje ve sportu bude v následujících letech velmi důležitým aspektem, který se bude dotýkat veškerého fungování a organizace sportu. Toto hledisko bude nutné zohledňovat jak ve vnitřních strukturách sportovních organizací, institucí, svazů a klubů, ale také při vytváření sportovních soutěží a dalších událostí, které se sportem souvisejí.“⁹

„Skutečná udržitelnost svou podstatou dalece přesahuje jednotlivé projekty. Jde o to, abychom se podrobně podívali na to, co jako organizace děláme a jaká je naše role ve společnosti, a abychom měli takovou řídicí strukturu a procesy, které nám zajistí dlouhodobou budoucnost ve prospěch naší společnosti i životního prostředí.“¹⁰

Také je třeba si uvědomit, jak široký je záběr problematiky trvalé udržitelnosti, kolik oblastí našeho sportovního života zasahuje. „Naši

⁹LEVÁ, Zuzana. *Problematika udržitelného rozvoje ve sportu*. Praha, 2021. Diplomová práce. FTVS UK. Vedoucí práce Doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc.

¹⁰ LEVÁ, Zuzana. *Problematika udržitelného rozvoje ve sportu*. Praha, 2021. Diplomová práce. FTVS UK. Vedoucí práce Doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc.

strategií se snažíme konkrétně přispět k realizaci příslušných cílů uvedených v následujících kapitolách: „Vzdělávání“ (celoživotní vzdělávání); „Nerovnosti“ (rovnost pohlaví, nediskriminace); „Zdraví“ (pohybová aktivita jako součást zdravého životního stylu, zejména u dětí); „Hospodaření se zdroji“ (snižování uhlíkové stopy, principy oběhového hospodářství) a „Adaptace na změnu klimatu“ (energetická účinnost budov, udržitelné nakládání s odpady, čistá mobilita).“¹¹

Dlouhodobá práce s dobrovolníky a jejich zapojení do více akcí, možnost dlouhodobé spolupráce s nimi a možnost jejich průběžného vzdělávání je jednou z výzev systematické spolupráce s dobrovolníky. Pro tuto dlouhodobou spolupráci je třeba na obou stranách spolupracujících partnerů, kteří budou mít nastavený stejný cíl. Při realizaci projektu Olympijských festivalů jsou to Český olympijský výbor a spolek Volunteers4sport.cz, který vznikl v roce 2020 na základě zkušeností získávaných při koordinaci dobrovolníků na velkých sportovních akcích od roku 2012. Členové spolku pracují v projektech Olympijských parků a Olympijských festivalů od jejich začátku a také se podílejí na organizaci dalších velkých sportovních akcí.

Základní vizí spolku je:

- „Stát se profesní organizací dobrovolníků na sportovních akcích. Organizací, která díky své velikosti a svým zkušenostem bude partnerem pro organizátory akcí a připraví dobrovolníkům ten nejlepší servis, aby zapojení dobrovolníků mělo svojí váhu a každý dobrovolník měl zastání a jeho hlas byl slyšet.
- Vytvořit profesionální management dobrovolnické práce na sportovních akcích, jak z řad zakládajících členů, tak dobrovolníků se zkušenostmi z akcí. Vybudovat takovou síť kontaktů a zapojených dobrovolníků, abychom každému dobrovolníkovi umožnili pracovat na pozicích, které přinášejí co

největší užitek a jemu největší radost se zapojením.

- Vzdělávat dobrovolníky, aby na svých pozicích byli co nejužitečnější, a aby získané znalosti a vědomosti mohli využívat i v běžném životě.
- Usnadnit práci organizátora a zlepšit kvalitu akce lépe přizpůsobeným výběrem dobrovolníků.“¹²

Jedním z cílů této profesní organizace dobrovolníků je jejich podpora prostřednictvím vzdělávání, což se velmi dobře propojuje s aktivitami připravenými v Olympijských festivalech.

„Vzdělávací program pro výchovu k olympijským hodnotám („Olympic Values Education Programme – OVEP“) pomáhá mladým lidem najít společnou půdu a zapojit se do aktivit, které zahrnují základní olympijské hodnoty – výjimečnost, respekt a přátelství. MOV se proto zaměřuje na podporu všeobecné účasti ve sportu a tělesné aktivitě, jakož i na vývoj vhodných výchovných metod pro zapojení a obohacení mladých lidí. (...) Olympismus přesahuje prostou fyzickou zdatnost. V lidech pomáhá tvořit smysl pro spravedlnost, fair play, vytrvalost, odolnost, nezištnou pomoc, přátelství či práci v týmu. Patří k němu i respekt k okolí či úsilí o to dělat věci vždy nejlépe, jak jen to je možné. To jsou skvělé základy pro celý život a pro jakoukoli oblast lidské činnosti.“¹³

Tyto aktivity vychází z Akčního plánu Strategie udržitelnosti 2030, který vydal Český olympijský výbor, kde se uvádí:

- „2 C – Propagovat olympijské hodnoty, kvalitní vzdělávání a výzkum v oblasti sportu.
 - 2.15
Tam kde je to možné, umožnit vzdělávání a školení v rámci akcí / projektů.

¹¹ Strategie udržitelnosti 2030. Praha: Český olympijský výbor, 2022.

¹² O nás: Naše činnost. Volunteers4sport.cz [online]. 2020 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.volunteers4sport.cz/o-nas/>

¹³ Základy výchovy k olympijským hodnotám: sportovně vzdělávací program [online]. I. vydání v českém jazyce. Praha: Český olympijský výbor, 2020 [cit. 2022-11-30]. ISBN 978-80-88158-05-9.

- 2.15.1
Zajistit, aby se vzdělávání a zvyšování povědomí o určitých tématech stalo nedílnou součástí přípravy projektů / akcí (např. doprovodné programy sportovních akcí, semináře pro trenéry atd.)
- 2.15.2
Prozkoumat možnosti poskytování školení vzdělávání v rámci organizace akce (např. dobrovolnické programy, stáže pro studenty na akcích, pracovní zkušenosti pro lidi, kteří jsou dlouhodobě mimo trh práce atd.).
- 3.B – Zvýšit povědomí o změně klimatu a environmentálních aspektech udržitelnosti ve sportu
 - 3.15
Zvýšit povědomí a vzdělávat o změně klimatu a ochraně životního prostředí v rámci našich akcí / projektů
 - 3.15.1
V maximální možné míře implementovat doporučení a pokyny relevantní pro zvyšování povědomí o změně klimatu a životním prostředí zahrnuté v Manuálu ČOV pro udržitelné akce a projekty.
 - 3.15.2
Připravit a implementovat interaktivní vzdělávací / komunikační aktivity zvyšující povědomí o změně klimatu a / nebo jiných problémech životního prostředí. Navázat na iniciativu EKO zóna organizovanou v rámci Olympijských festivalů 2020 a dále na ní stavět.¹⁴

Konkrétní ukázkou je pak vzdělávací program „Olympijská zóna EDA“, který se představil již podruhé na Olympijském festivalu v Brně od 4. do 20. února 2022. „Prosklený kontejner

¹⁴ *Strategie udržitelnosti 2030*. Praha: Český olympijský výbor, 2022.

¹⁵ Olympijská zóna EDA: Olympijská zóna s expozicí. *Olympijský festival: Beijing 2022* [online].

Johnny Servis nabídne bohatou expozici na témata olympismus a olympijské hodnoty doplněnou o zajímavosti k zimním olympijským hrám v Pekingu. Expozicí provádí kreslené postavy: sourozenci Eda a Ola. Vysvětlují dětem hravou formou, jaké hodnoty jsou ty olympijské a co znamenají. V zóně budou také pro děti k dispozici aktivity v podobě omalovánek, vystřihovánek a budou zde probíhat lekce na téma olympijské hodnoty¹⁵

Program byl připraven nejen pro děti, ale i pro dospělé a také pro dobrovolníky. Ti měli dvakrát během Olympijského festivalu možnost zúčastnit se programu pouze pro ně a získat vědomosti o olympijském hnutí. Potvrzením toho, že o program byl mezi dobrovolníky zájem je skutečnost, že původně byl program připraven jednou, ale díky velkému zájmu byl doplněn i druhý termín.

Doporučení pro další výzkum

Pro další výzkum v oblasti preferencí v komunikaci by bylo dobré specifikovat jednotlivé způsoby komunikace, resp. je rozdělit na ty, které jsou jednosměrné, tedy slouží primárně, nebo jenom pro komunikaci ze strany organizátora k dobrovolníkům (např. webové stránky) a na ty, které slouží pro obousměrnou komunikaci, jako je např. skupina na facebooku.

Doplňující otázkou by pak mohlo být, jak často by si dobrovolníci představovali, že by měli získávat informace od organizátora, aby věděli, že jsou součástí přípravy sportovní akce, ale nebyli zbytečně zahlcováni informacemi v době, kdy to pro ně třeba není důležité.

ZÁVĚR

Trvalá udržitelnost je novou velkou výzvou pro organizátory sportovních akcí a dobrovolníci jsou na mnoha velkých sportovních akcích tou největší organizovanou skupinou na straně organizátora akce. Jsou to lidé, kteří ve svém volném čase a zdarma pomáhají s organizací celé akce. Dobrovolníci většinou přijdou do kontaktu s návštěvníky, ať už se jedná o akce pro elitní sportovce na straně

2021 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.olympijskyfestival.cz/olympijska-zona-eda>

jedné a pasivní diváky na straně druhé, nebo o akce určené pro širokou veřejnost, která se do sportování zapojí aktivně, i pasivně jako diváci.

Dobrovolníci jsou také lidé, kteří se k akci přihlašují i několik měsíců před jejím zahájením a očekávají ze strany organizátora naplnění jejich motivů k účasti, dobrou komunikaci a poskytnutí benefitů za jejich bezplatnou pomoc.

Pokud se jedná o nemateriální benefity, které se převážně týkají programu dobrovolníků, pak dobrovolníci velmi vysoko staví oblast propojení svého zapojení s Olympijskými hrami, olympijským hnutím a získáním zážitků na celý život. V oblasti benefitů pak hned za zajištění základních služeb a servisu, jako je stravování a pitný režim, dobrovolnického zázemí a oblečení, řadí „zajištění doprovodného programu“.

Bez jasného záměru, připojení se k aktivitám spojených s trvale udržitelným rozvojem, znalosti toho, co dobrovolníci chtějí a proč se akce účastní, by se ale tato oblast zapojení dobrovolníků velmi špatně nastavovala a prosazovala.

Dlouhodobá práce s dobrovolníky, jejich motivace, jejich vzdělávání a získávání zpětné vazby v kombinaci s dlouhodobou vizí jejich zapojení je pravděpodobně nejlepší cestou pro jejich dlouhodobé zapojení, i jako součást trvale udržitelných sportovních „mega – akcí“.

LITERATURA

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, Alžběta, Jana ŠOLCOVÁ a Marika SIEKELOVÁ. *Dobrovolnictvo mládeže na Slovensku: Aktuální stav s trendy*. Stupava: Platforma dobrovolnických centier a organizací, 2018, 148 s. ISBN 978-80-973034-0-2.

GIANNOULAKIS, Chrysostomos, Chien-hsin WANG a Dianna GRAY. Measuring volunteer motivation in mega-sporting events. *Event Management*. 2008, (11), 10.

Introduction to sustainability [online]. International Olympic Committee, 2020 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://olympics.com/ioc/sustainability>

HUGAERTS, Ine, SCHEERDER, Jeroen, ZEIMERS, Géraldine, CORTHOUTS, Joris, VAN DE SYPE, Chloé a KÖNECKE, Thomas. Are sport organisations environmentally sustainable? – A website analysis of sport federations in Belgium. *European Sport Management Quarterly*. 2022. DOI: 10.1080/16184742.2022.2093391

LEVÁ, Zuzana. *Problematika udržitelného rozvoje ve sportu*. Praha, 2021. Diplomová práce. FTVS UK. Vedoucí práce doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc.

MZP. *Environmentální nástroje* [online] MZP, 2021 [cit.2022-11-20]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/environmentalni_nastroje.

O nás: *Naše činnost*. Volunteers4sport.cz [online]. 2020 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.volunteers4sport.cz/o-nas/>

Olympijská zóna EDA: Olympijská zóna s expozicí. *Olympijský festival: Beijing 2022* [online]. 2021 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.olympijskyfestival.cz/olympijska-zona-eda>

Strategie udržitelnosti 2030. Praha: Český olympijský výbor, 2022.

VESELSKÝ, M. Mega-eventy a sociologie. Definice, kontroverze a metodologicko-teoretické problémy. *Tělesná kultura*. 2021, 44(1), 9-17. doi: 10.5507/tk.2021.006

Základy výchovy k olympijským hodnotám: sportovně vzdělávací program [online]. I. vydání v českém jazyce. Praha: Český olympijský výbor, 2020 [cit. 2022-11-30]. ISBN 978-80-88158-05-9.

KONTAKT

Mgr. Tomáš Mirovský, DiS., MBA
Vysoká škola tělesné výchovy a sportu PALESTRA

e-mail: mirovsky@palestra.cz